

I N F O R M A C J A

o stanie rozpoznania i podejmowanych działaniach wobec konspiracyjnych sił antysocjalistycznych w okresie poprzedzającym wizytę papieża w Polsce.

W dniach 23.05 - 4.06 br. Główny Inspektorat Ministra przeprowadził kontrolę stanu rozpoznania poczynań konspiracyjnych przeciwnika zmierzających do zakłócenia wizyty, zakresu i form podejmowanych działań oraz stanu realizacji zaleceń Ministra Spraw Wewnętrznych w zakresie intensyfikacji i usprawnienia pracy w sprawach operacyjnych oraz z osobowymi źródłami informacji. x/

W wyniku kontroli ustalono:

1. W oparciu o posiadane rozpoznanie kontrolowane KWMO wyselekcjonowały ogółem 1.781 osób, których dotychczasowa działalność i prezentowane postawy stanowiły szczególne zagrożenie, spośród których:
 - 981 wywodziło się z załóg zakładów pracy;
 - 146 to rolnicy indywidualni i pracownicy rolni;
 - 119 studentów i uczniów szkół średnich;
 - 174 to przedstawiciele inteligencji i środowisk twórczych;
 - 142 pracowników naukowych wyższych uczelni i instytutów naukowych;
 - 40 księży świeckich i zakonnych oraz działaczy katolickich;
 - 127 byłych działaczy ogniw związkowych szczebla regionalnego i wojewódzkiego NSZZ "Solidarność";
 - 52 osób nigdzie nie pracujących, angażujących się w działalność podziemnych struktur.

x/ Kontrolą objęto wydziały III-V w KWMO, na terenie działania których planowane są uroczystości z udziałem papieża, tj. Częstochowa, Katowice, Kraków, Opole, Poznań, Skierniewice, Warszawa i Wrocław.

Znaczna część z tych osób po wprowadzeniu stanu wojennego była internowana, a po zwolnieniu podjęta ponownie wrogą działalność. Z 4.138 takich osób:

- 1.482 objęto kontrolą operacyjną w ramach spraw operacyjnych /355 - sor, 296 - sos, 831 - ke/, zaś 208 osób przekazano do zainteresowania się innym jednostkom resortu SW lub MON;
- 1.257 osób znajduje się pod kontrolą w ramach spraw obiektowych.

Z pozostałych 1.191 osób internowanych, podjęto starania o wyjazd lub opuściło granice kraju 291 osób. Do współpracy pozyskano 497 osób, 295 odbywa karę pozbawienia wolności lub jest tymczasowo aresztowanych. Wobec 108 osób zaniechano prowadzenia kontroli operacyjnej z uwagi na niepodejmowanie przez te osoby wrogiej działalności politycznej.

Jako kryterium wytypowania tych osób do szczególnej kontroli operacyjnej przyjęto ich zaangażowanie we wrogą działalność przed wprowadzeniem stanu wojennego, włączenie się w organizowanie i działalność struktur podziemnych oraz aktywne uczestnictwo we wszelkiego rodzaju manifestacjach i akcjach protestacyjnych w okresie obowiązywania stanu wojennego.

Na przestrzeni 5 miesięcy br. kontrolowane KWMO odnotowały powstanie 324 nowych zagrożeń, wyjaśnianych w ramach spraw operacyjnych, z których:

- 94 dotyczyło powstania i działalności nielegalnych grup i podziemnych struktur związkowych;
- 97 związanych było z przygotowywaniem, drukiem i kolportażem nielegalnych wydawnictw, ulotek, sporządzaniem wrogich haseł, napisów, emblematów itp. oraz uczestnictwem w działalności nielegalnych radiostacji;
- 48 miało związek z różnymi negatywnymi inicjatywami politycznymi jak: opracowywanie petycji żądających uwolnienia osób internowanych i skazanych, wydawaniem deklaracji i oświadczeń politycznych;
- 39 dotyczyło publicznego propagowania wrogich poglądów politycznych zwłaszcza podczas uroczystości kościelnych;

- 14 związanych było z organizowaniem i uczestnictwem w nielegalnych manifestacjach i zgromadzeniach o charakterze politycznym;
- 19 dotyczyło wspierania osób prowadzących wrogą działalność polityczną poprzez organizowanie zbiórek pieniężnych i rzeczowych dla osób represjonowanych i ich rodzin, organizowanie punktów i rozdziatu darów dla tych osób;
- 13 nosiło cechy aktów terroru, jak: przygotowania do zamachów terrorystycznych /Opole, Katowice/, wysadzenia urządzeń produkcyjnych w zakładach pracy /Poznań/, groźby pobicia lub pozbawienia życia wobec działaczy partyjnych i nowo powstających związków zawodowych /Poznań, Częstochowa, Warszawa/, oraz stosowanie wobec nich terroru psychicznego w miejscach pracy i zamieszkania.

2. Jak wynika z posiadanego rozpoznania, w chwili obecnej nie funkcjonują ogniwa kierownicze struktur podziemnych o zasięgu regionalnym na terenie działania kontrolowanych KWMO.^{x/}

Podjęte w ostatnim czasie działania SB doprowadziły do rozbicia podziemnych struktur regionalnych w Częstochowie, Katowicach, Poznaniu i Wrocławiu.

W Opolu i Skiemiewicach nie odnotowano dotychczas powstania podziemnych struktur o zasięgu regionalnym. Wszędzie natomiast funkcjonują takie struktury na terenie większych zakładów pracy i uczelni.

Mimo likwidacji regionalnych struktur, w Katowicach, Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu stwierdzono ponowne ich odradzanie się już w zmienionych składach personalnych.

Jak ustalono, zarówno ogniwa regionalne jak i zakładowe w Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu i Warszawie dysponują dość szeroko rozbudowaną bazą, poligraficzną mimo wielokrotnych likwidacji punktów druku i urządzeń powielających. Likwidowane kanały przetrzutu i kolportażu, punkty przechowywania i rozdziatu wydawnictw nielegalnych są szybko reaktywowane

x/ poza Warszawą gdzie Tymczasowy Zarząd Regionu z udziałem ukrywających się Z.Bujaka, Z.Janasa, J.Narodzińskiego, D.Tyburskiego i W.Kulerskiego funkcjonuje od chwili wprowadzenia stanu wojennego.

przy zastosowaniu nowych nie wykorzystywanych dotąd form i metod konspiracji. Podobną sytuację stwierdzono w zakresie organizowania miejsc przeznaczonych do nadawania audycji tzw. radia "Solidarność".

Jak stwierdzono, kontrolowane KWMO nie uzyskały dotychczas informacji o zamierzeniach podziemia w związku z wizytą papieża w Polsce. Z wieloźródłowych, ogólnych informacji wynika, że działające grupy antysocjalistyczne i osoby znane z wrogich postaw nie zamierzają podjąć zorganizowanej działalności mającej na celu zakłócenie przebiegu wizyty. Niemniej, jak wskazują uzyskane dotychczas z różnych środowisk informacje, podziemie zamierza zamaniifestować swoje istnienie wykorzystując do tego wszystkie imprezy z udziałem papieża. Z uzyskanych informacji wynika, że działacze podziemia planują:

- poprzez uzyskanie wpływu na rozdział kart wstępu zgromadzić internowanych i represjonowanych oraz członków ich rodzin w jednym lub sąsiadujących sektorach, którzy w odpowiednim momencie rozwiną przygotowane uprzednio transparenty, flagi i emblematy byłej "Solidarności" /Kraków, Częstochowa, Wrocław/;
- wprowadzić do służb porządkowych i komitetów organizacyjnych możliwie liczną grupę działaczy opozycyjnych;
- poprzez posunięcia organizacyjno-porządkowe umożliwić wyeksponowanie poszczególnych grup opozycyjnych jak b.internowanych, b.działaczy "Solidarności" i "Solidarność" RI oraz młodzieży akademickiej zrzeszonej w DA, które rozmieszczone zostaną z odpowiednimi symbolami organizacyjnymi na trasie przejazdu papieża /Warszawa, Wrocław/;
- zorganizowanie zgromadzenia b.członków "Solidarności" na terenie parku Skaryszewskiego, aby następnie w zwartej grupie z wyeksponowanymi emblematami udać się na mszę mającą się odbyć przy stadionie X-lecia;
- zabiegać o prywatne audiencje u papieża, podczas których zamierzają wręczać petycje, dokumentację dot. osób internowanych i represjonowanych, upominki z symbolami organizacyjnymi b. "Solidarności" itp. /Częstochowa, Opole, Katowice, Kraków, Wrocław, Warszawa/;

- zainicjować wśród załóg pracowniczych i uczniów szkół oraz nauczycieli podjęcie starań o dni wolne na czas imprez związanych z wizytą papieża. Do akcji tej aktywnie włączają się księża z terenu woj. krakowskiego i katowickiego;
- wykorzystać środki finansowe i materiałowe uspołecznionych zakładów pracy do udekorowania budynków fabrycznych i instytucji państwowych na trasach przejazdów papieża z jednoczesnym wyeksponowaniem symboli b. "Solidarności" /Kraków, Częstochowa/;
- przeprowadzić zmasowaną akcję kolportażową okazjonalnych nielegalnych wydawnictw i ulotek w miejscach odbywania się imprez z udziałem papieża /Częstochowa, Wrocław, Warszawa/;
- zorganizować grupy młodzieży w celu wywołania chuligańskich ekscesów w pobliżu miejsc odbywających się uroczystości dla sprowokowania reakcji sił porządkowych /Wrocław, Katowice/.

Z pojedynczych, potwierdzonych informacji wynika, że podejmowane są próby zamachu na papieża. I tak:

- w Krakowie wpłynęło oficjalne zawiadomienie, że do konsulatu ZSRR zgłosił się ob. PJ z ofertą dokonania zamachu za kwotę 100 tys. zł. Jak ustalono w ramach sos "Samotnik", PJ w przeszłości był wielokrotnie karany za przestępstwa pospolite, a ostatnio zdradza odchylenia od normy psychicznej. Skierowany został na badania psychiatryczne;
- w Katowicach ustalono psychicznie chorego J.L. [REDAKTOWANE], który zamierzał dokonać zamachu na papieża podczas jego pobytu na Górze Św. Anny k. Opola. Decyzją lekarza skierowany został do zakładu zamkniętego na czas wizyty;
- w Opolu otrzymano oficjalne powiadomienie o możliwości dokonania zamachu na życie papieża podczas jego pobytu na Górze Św. Anny przez osobę dotychczas nie ustaloną. Czynności wyjaśniające prowadzi Komenda Rejonowa MO w Zabrze i KWMO w Opolu.

Ponadto uzyskano szereg ogólnych, niepotwierdzonych informacji wskazujących na możliwość dokonania zamachu na papieża przez bliżej nie-

określone osoby bez wskazania sposobu i miejsca dokonania zamachu. Wszystkie sygnały w tym względzie są przedmiotem aktywnych wyjaśnień /Warszawa, Wrocław/.

3. Skontrolowane KWMO prowadziły aktywne rozpracowanie 837 spośród wytypowanych 1.781 osób w ramach 697 spraw /sor - 372, sos - 325/ zaś wobec 944 osób prowadzono rozpoznanie w ramach kwestionariuszy ewidencyjnych. x/

W zakresie planowania działań operacyjnych w skontrolowanych sprawach stwierdzono, że:

- w zasadzie w sprawach znajdują się aktualne plany przedsięwzięć. Jedynie w sporadycznych przypadkach stwierdzono brak planów przedsięwzięć w sprawach w KWMO: Częstochowa /Wydz. IV/, Kraków /Wydz. III/, Poznań /Wydz. III/;
- zawarte w nich przedsięwzięcia były realne i zmierzały do bieżącej kontroli zachowania się i zamiarów rozpracowywanych grup i osób, neutralizowania ich postaw i kompromitowania w środowiskach oraz do procesowego udokumentowania ich przestępczej działalności przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych środków i metod pracy operacyjnej;
- szereg czynności wobec szczególnie aktywnych osób koordynowano z innymi wydziałami KWMO i poszczególnymi Departamentami MSW, np. Wydż. V-1 KWMO Wrocław w sprawie poszukiwawczej na J. Piniora, Wydż. V KWMO Kraków w sprawie poszukiwawczej na W. Hardka, KSMO w sprawie poszukiwawczej na ukrywających się przywódców podziemia;
- zaplanowane przedsięwzięcia w zasadzie we wszystkich przypadkach były konsekwentnie realizowane i dostosowywane do zmieniającej się sytuacji operacyjnej. W KWMO Poznań mimo zaplanowanych ofensywnych przedsięwzięć wobec figurantów w 2 przypadkach stwierdzono bezzasadne odstąpienie od ich realizacji /sos "Zespół" i sos "Kreda" - Wydż. III oraz sor "Dominik" - Wydż. IV/.

x/ Z podanej liczby spraw poddano kontroli 248 spraw prowadzonych na najbardziej aktywnych działaczy podziemia.

W skontrolowanych sprawach stwierdzono w zasadzie we wszystkich przypadkach dużą aktywność pracy operacyjnej z zastosowaniem jednocześnie wielu różnorodnych form i środków pracy operacyjnej.^{x/}

Wobec 1.781 wytypowanych do kontroli osób aktywnie uczestniczących w działalności opozycyjnej wykorzystywano:

- w 1.331 przypadkach tajnych współpracowników;
- wobec 94 osób - "PP";
- w stosunku do 390 osób - "PT";
- w 442 przypadkach - inwigilację korespondencji;
- w 333 przypadkach - obserwację zewnętrzną.

Zrealizowane przedsięwzięcia operacyjno-polityczne w kontrolowanych sprawach polegały na:

- przeprowadzeniu kombinacji operacyjnych zakładających dezintegrację środowisk opozycyjnych, wprowadzanie t.w. do grup konspiracyjnych dla rozpoznania ich składów, zamiarów, oraz kanałów kolportażu i miejsc drukowania nielegalnych wydawnictw;
- dokonywaniu przeszukań, prewencyjnych zatrzymań i prowadzeniu rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych. Rozmowy te w niektórych przypadkach miały na celu nawiązanie dialogu z figurantami, uzyskiwanie dodatkowych informacji o rozpracowywanym środowisku;
- powiadamianie zakładów pracy o działalności politycznej figurantów oraz inspirowanie kierownictw służbowych do stosowania wobec nich odpowiedniej polityki kadrowej. Podobne formy stosowano również wobec studentów i kadry naukowej;
- inspirowanie hierarchii kościelnej do zajmowania pożądaných postaw wobec księży prezentujących publicznie wągie postawy i wykorzystujących uroczystości kościelne do manifestacji politycznych;
- inspirowanie do publikowania w środkach masowego przekazu materiałów dyskredytujących program działania i postawy czołowych działaczy podziemia.

x/ W Wydziale III KWMO Poznań w sos "Zespół" - brak działań od końca marca br., sor "Pisanka" - brak jakichkolwiek czynności od początku kwietnia 1983r.

Jak stwierdzono, zrealizowane przedsięwzięcia były skuteczne, ograniczały rozmiary i zasięg wrogiej działalności, a niekiedy likwidowały ją w całości. Jednakże w wielu przypadkach mimo wielu różnorodnych przedsięwzięć Służby Bezpieczeństwa, konspiracyjna działalność podziemia kontynuowana była nadal przyjmując jednocześnie nowe, nie stosowane dotychczas formy i metody działania.

W KWMO Częstochowa, Katowice, Kraków, Warszawa i Wrocław prowadzi się poszukiwania 17 nadal ukrywających się czołowych działaczy podziemia. Mimo podejmowania wszechstronnych przedsięwzięć, jak wynika z ostatnich informacji, do czasu rozpoczęcia wizyty możliwości ich zatrzymania są niewielkie.

Mając na uwadze możliwość aktywnego włączenia się niektórych figurantów prowadzonych spraw w organizowanie imprez mogących zakłócić wizytę papieża w Polsce, kontrolowane KWMO zaplanowały, a w niektórych przypadkach w części zrealizowały przeprowadzenie rozmów ostrzegawczych, zatrzymania prewencyjne na czas wizyty oraz zintensyfikowanie działań nękających w postaci przeszukań. Zaplanowano również zrealizowanie bezpośrednio przed rozpoczęciem wizyty kilku najpoważniejszych spraw /Częstochowa, Warszawa, Wrocław i Kraków/.

4. W kontrolowanych KWMO figuranci prowadzonych spraw na najpoważniejsze zagrożenia rozpracowywani są przy wykorzystaniu osobowych źródeł informacji, w wyniku czego uzyskuje się bieżące informacje o ich zachowaniu, a w wielu przypadkach informacje wyprzedzające o planowanych działaniach opozycji. W tym celu, we wszystkich KWMO wytypowane zostały grupy tajnych współpracowników do realizacji długofalowych zadań ofensywnych. Mieli oni naturalne możliwości docierania do kierowniczych ogniw podziemnych struktur oraz kontrolowania miejsc druku, przechowywania i kanałów kolportażu nielegalnych wydawnictw. Mimo, że cieszyli się oni pełnym zaufaniem w rozpracowywanych środowiskach, to jednak dotychczas nie zdołali uzyskać informacji o planach i zamierzeniach ścisłego kierownictwa podziemia w związku z wizytą papieża w Polsce.

Realizując zaplanowane przedsięwzięcia w zakresie rozbudowy sieci osobowych źródeł informacji kontrolowane KWMO dokonały w bieżącym roku pozyskań 845 nowych tajnych współpracowników,^{x/} z których:

- 407 wywodzi się spośród załóg zakładów pracy;
- 121 to przedstawiciele inteligencji i środowisk twórczych;
- 114 studentów i uczniów szkół ponadpodstawowych;
- 72 rolników i pracowników rolnych;
- 44 księży świeckich i zakonnych;
- 44 pracowników naukowych wyższych uczelni i instytutów naukowych;
- 13 przedstawicieli środowisk i organizacji katolickich;
- 12 byłych działaczy regionalnych i wojewódzkich ogniw b. "Solidarności";
- 18 to osoby nie pracujące, mające dotarcie do interesujących osób i środowisk.

Stwierdzono, że nowo pozyskani tajni współpracownicy wytypowani zostali trafnie, zgodnie z potrzebami i możliwościami operacyjnymi. Pozyskań dokonywano w środowiskach najbardziej zagrożonych wrogą działalnością polityczną oraz po uprzednim opracowaniu w charakterze kandydatów na t.w. W Wydziałach III i V kontrolowanych KWMO stosowano w zasadzie praktykę doraźnych pozyskań, np. KWMO Kraków w Wydz. III i III-1 na 13 skontrolowanych t.w., 8 pozyskano w taki sposób. Na podkreślenie zasługuje wszechstronność opracowywania w charakterze kandydatów na t.w. w wydziałach IV kontrolowanych KWMO.

Z większością nowo pozyskanych tajnych współpracowników podjęta została bezpośrednio po pozyskaniu aktywna współpraca. Spotkania odbywano:

- ze 198 t.w. - w lokalach gastronomicznych;
- z 203 t.w. - w samochodach;
- ze 148 t.w. - na wolnym powietrzu;
- z 59 t.w. - w miejscu zamieszkania t.w.
- z 24 t.w. - w miejscu pracy;
- ze 108 t.w. - w hotelach;
- z 90 t.w. - w mieszkaniach kontaktowych.

x/ Kontroli poddano 273 teczki personalne i pracy nowo pozyskanych t.w.

Ze stwierdzonych uchybień w zakresie pracy z nowo pozyskanymi t.w. na uwagę zasługują:

- niekontynuowanie procesu opracowania, zwłaszcza w przypadkach pozyskań doraźnych /Częstochowa, Kraków, Katowice, Opole, Poznań i Warszawa/;
- brak kierunkowych planów wykorzystania oraz planów nawiązania łączności w sytuacjach szczególnych. W zasadzie w żadnej ze skontrolowanych KWMO nie opracowano systemu łączności dla źródeł uczestniczących w zabezpieczeniu wizyty papieża /poza telefonicznym kontaktem/;
- brak aktywnej współpracy bezpośrednio po pozyskaniu /Częstochowa - z 9 t.w., Katowice - z 6 t.w., Opole - z 22 t.w., Warszawa - z 11 t.w., Wrocław - z 4 t.w./;
- odstępowanie od przyjmowania informacji pisemnych;
- poświęcenie zbyt małej uwagi zasadom konspiracji pracy z t.w. w zasadzie we wszystkich skontrolowanych KWMO.

Jak ustalono, Wydziały IV kontrolowanych KWMO opracowały i przekazały do realizacji wszystkim wydziałom operacyjnym SB i MO zadania dla tajnych współpracowników na okres poprzedzający i czas wizyty papieża, które dotyczyły:

- wytypowania i ustalenia indywidualnych zadań dla t.w. mogących wyjechać do Włoch, celem propagowania korzystnej atmosfery wobec polityki władz PRL w aspekcie zbliżającej się wizyty;
- prowadzenia destrukcyjnego oddziaływania w swoich środowiskach celem ograniczenia ilości uczestników w poszczególnych imprezach;
- objęcia kontrolą i przeciwdziałania poczynaniom osób i grup o wrogich postawach, które zamierzają wykorzystać wizytę do organizowania politycznych manifestacji;
- wzmożenia kontroli osób internowanych, zwolnionych warunkowo i czasowo z odbywania kary oraz aktywnych działaczy podziemnych struktur;
- rozpoznawania i niedopuszczenia do udziału działaczy podziemia w komitetach organizacyjnych i służbach porządkowych organizowanych przez kler na czas wizyty.

Na okres wizyty zlecono wytypowanym t.w. wejście w skład komitetów organizacyjnych i służb porządkowych, wzięcie osobistego udziału w imprezach i sygnalizowanie o wszelkich sytuacjach mogących zakłócić przebieg poszczególnych imprez.

5. Stwierdzono, że treść zaleceń Ministra Spraw Wewnętrznych dotyczących intensyfikacji i usprawnienia pracy operacyjnej, w tym również zawartych w piśmie Nr B-00684/82 z dnia 21.12.1982r. została doprowadzona do wiadomości wszystkich pracowników operacyjnych skontrolowanych KWMO na specjalnie zorganizowanych odprawach służbowych. Uwzględniono je również w tematyce szkoleń zawodowych. W toku realizacji tych zaleceń uzyskano:
- znaczną poprawę w organizowaniu pracy operacyjnej w sprawach, w wyniku czego doprowadzono do likwidacji wielu struktur podziemnych, punktów druku i kolportażu oraz nielegalnych radiostacji, dalszego rozpoznania podziemia i ograniczenia rozmiarów jego działalności;
 - podniesienie jakości pracy z osobowymi źródłami informacji oraz zwiększenie ilości pozyskań nowych t.w.;
 - poprawę w zakresie nadzoru ze strony przełożonych nad pracą w sprawach i z osobowymi źródłami informacji.

Opracował Wydz. I GIM

Wyk. w 2 egz.

Odbito na ksero 3 egz.